

KOLME KANTELUA

Kantelija on kanteluissaan arvostellut pastoria, joka on julkisesti ilmoittanut olevansa sateenkaaripappi ja vihkivänsä samaa sukupuolta olevia pareja. Kantelija on katsonut, että pastorin toiminta on evankelis-luterilaisen kirkon ja sen virallisen avioliittokäsityksen, Jumalan sanan ja työpaikan arvojen vastaista ja sen vuoksi pastori on vapautettava pappisvirasta.

TUOMIOKAPITULIN RATKAISU JA PERUSTELUT

Kirkkojärjestyksen 19 luvun 1 §:n mukaan tuomiokapitulin tehtäviin kuuluu valvoa papiston tehtävien hoitoa ja elämää. Valvontatehtävä koskee vihkimyksessä saatavan pappisviran perusteella kaikkia hiippakunnan pappeja.

Tuomiokapituli toteaa, että kirkon opetuksen mukaan jokainen ihminen on Jumalan luoma. Katekismuksessa uskontunnustuksen ensimmäisen kohdan selityksessä on todettu, että Jumala on kaiken Luoja. Hän on sanallaan luonut koko maailmankaikkeuden. Tiede tutkii maailman synnyn arvoitusta sekä luonnon ja ihmisen kehittymistä. Usko luottaa siihen, että kaiken takana on Jumalan luova tahto ja rakkaus luomakuntaa kohtaan. Jumalan hyvä luomistyö ei rajoitu maailman ja elämän alkuun. Luomakunta ei ole sokean kohtalon käsissä, sillä Jumala itse pitää siitä jatkuvasti huolta. Elämän säilyminen, oikeudenmukaisuuden toteutuminen ja ihmisten välinen ystävyys ovat esimerkkejä siitä, että Jumala vaikuttaa luomakunnassaan ja rakastaa luotujaan. Luojana Jumala on jokaisen ihmisen taivaallinen isä. Olemme hänen lapsiaan ja elämme hänen huolenpitonsa varassa.

Luterilainen Maailmanliitto on vuonna 2013 linjannut, että kirkon tulee edistää sukupuolten välistä oikeudenmukaisuutta. Linjaus ohjaa samalla myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toimintaa. Vaikka lainsäädäntö pohjautuu ns. binääriseen sukupuolikäsitykseen, on sukupuolen moninaisuus yhteiskunnallisessa keskustelussa tunnistettu ja tunnustettu. Luterilaisen Maailmanliiton linjauksessa todetaan, että: ”Kristuksessa oleminen merkitsee, että samalla kun keskinäiset eromme säilyvät, niiden tarkoitus muuttuu. Erilaisuutemme on lahja. Kukaan ei ole toista parempi. Erilaisuus ei johda epätasa-arvoon.”

Myös kirkon Ovet auki -strategiassa on korostettu, että jokaisen ihmisen ihmisarvo on luovuttamaton ja sitä kirkko puolustaa. Kirkon toiminnan tulee olla tietoisesti mukaan kutsuvaa ja kirkon tulee toimia aktiivisesti vihaa ja syrjintää vastaan.

Tuomiokapituli korostaa, että kaikkia ihmisiä on kohdeltava yhdenvertaisesti eikä ketään saa syrjiä sukupuolen, iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Jokaisella on myös oikeus osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Kirkon piirissä samaa sukupuolta olevien parien vihkimisestä avioliittoon käydään aktiivisesti keskustelua ja asiasta vallitsee erilaisia näkemyksiä. Myös kirkolliskokouksessa asiaa on käsitelty useaan otteeseen. Kirkolliskokous muun muassa päätti toukokuussa 2018 pyytää piispainkokousta edistämään kunnioittavaa keskustelua ja edelleen selvittämään vaihtoehtoja avioliittokäsityksestä vallitsevan erimielisyyden ratkaisemiseksi.

Piispainkokous on laatinut asiasta 6.8.2020 päivätyn selvityksen, jossa on hahmoteltu kuusi erilaista mallia, joilla kysymystä voidaan lähestyä. Mallien etäisimmät vaihtoehdot ovat yhtäältä, että kirkko pitää avioliittoa miehen ja naisen välisenä ja vihkii tämän mukaisesti eikä samaa sukupuolta olevien parisuhteisiin liittyviä toimituksia tunnusteta eikä toteuteta, ja toisaalta, että kirkko on muuttanut käsityksensä avioliitosta sukupuolineutraaliksi ja vihkii tämän mukaisesti. Selvityksen kolmannen mallin mukaan kirkko pitää avioliittoa miehen ja naisen välisenä ja vihkii tämän mukaisesti, mutta antaa mahdollisuuden kirkolliseen vihkimiseen myös samaa sukupuolta oleville pareille sallimalla papeille näiden parien vihkimisen avioliittoon. Säilyttäessään kirkon nykyisen käsityksen avioliitosta malli antaa papeille omatunnonvapauden vihkiä tai siunata myös samaa sukupuolta olevia pareja soveltamalla kirkkokäsikirjan kaavaa. Voidaan kysyä, eikö tämä merkitsisi asiallisesti kirkon avioliittokäsityksen muuttamista tai ainakin sen väljentämistä. Tähän voidaan vastata esimerkiksi vetoamalla siihen, että pastoraalisista, sielunhoidollisista tai kirkon ykseyteen liittyvistä syistä kirkko on aiemminkin antanut tilaa tapauskohtaiselle harkinnalle ja erilaisille poikkeusmenettelyille.

Piispainkokous on laatinut 21.10.2020 päivätyn arvion korkeimman hallinto-oikeuden 18.9.2020 tekemän ratkaisun vaikutuksista Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Arviossaan piispainkokous on viitannut 6.8.2020 kirkolliskokoukselle antamaansa vastaukseen, jossa todettiin, että ”kysymys samaa sukupuolta olevien parisuhteista ja avioliitosta on aidosti moniulotteinen asia teologisesti ja inhimillisesti. Asiassa voidaan perustellusti päätyä erilaisiin johtopäätöksiin, kuten perustevaliokunnan mietinnössä 1/2018 on kuvattu. Avioliittokäsityksestä vallitsevia erimielisyyksiä kirkossa ei siten voida kokonaan ratkaista kaikkia tyydyttävällä tavalla. Tämä ei poista velvollisuutta käydä kunnioittavaa keskustelua ja pyrkiä sovittamaan yhteen eri näkemyksiä ja toivomuksia. Yhtä mieltä ollaan siitä, että pyrkimys alistaa, eristää, erottaa tai nujertaa vastakkaisella kannalla oleva kirkon työntekijä, jäsen tai hengellinen liike ei ole oikea ratkaisu. Ketään ei tule pakottaa muuttamaan avioliittokäsitystään eikä toimimaan vastoin vakaumustaan.” Johtopäätöksensä piispainkokous on todennut, että tuomiokapituleilla on oikeus määrätä seuraamuksia papeille, jotka ovat vastoin kirkon avioliittokäsitystä ja annettuja ohjeita vihkineet avioliittoon samaa sukupuolta olevia pareja. Esille tulleita vihkimisiä käsitellään tapauskohtaisesti. On syytä harkita pidättyväisyyttä seuraamusten määräämisessä.

Edellä esitetyn perusteella tuomiokapituli toteaa, etteivät kantelut anna aihetta toimenpiteisiin.